

Tiedontuotannon yhtenäistäminen

Kuntien ja terveydenhuollon sosiaalityöntekijöiden työkokous 21.4.2021

Anne Saarijärvi, YTL

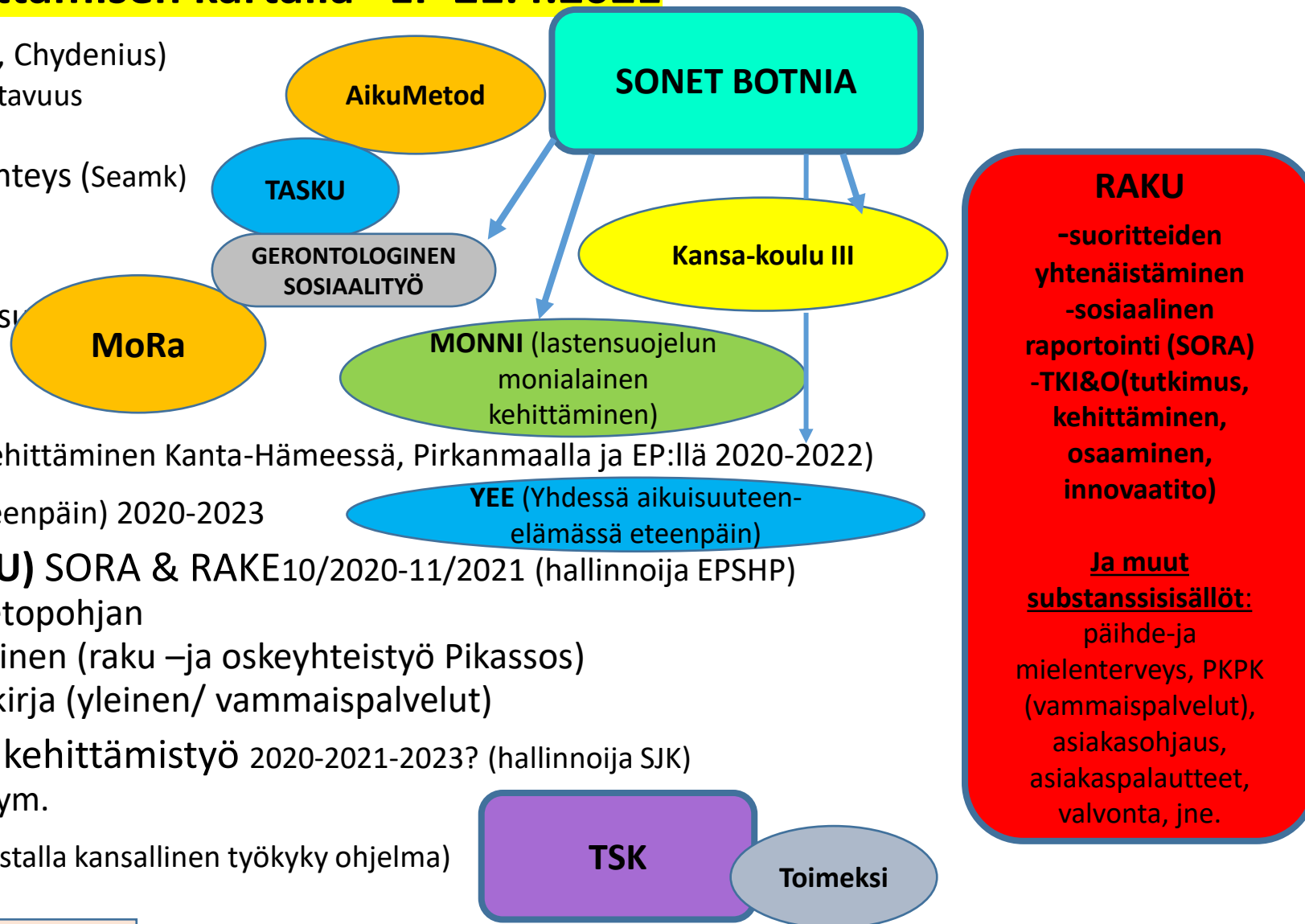
kehittämissunnittelija /SONet BOTNIA

sosiaalihuollon tiedontuotannon asiantuntija/Etelä-Pohjanmaan
rakenneuudistushanke

”Yhteispintoja sosiaalityön kehittämisen kartalla” EP 21.4.2021

- **AikuMetod** (SOS VTR)2021-2022 (Jyu, Chydenius)
 - Aikuissosiaalityön menetelmien vaikuttavuus
 - Seinäjoen pilotti
 - Tasku(Talous sujuvasti kuntoon)-yhteys (Seamk)
- **MoRA** (SOS VTR) (Jyu, Chydenius)
 - Monitoimijainen rakenteellisen sosiaalityön toimintamalli tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalveluissa
 - Lapuan pilotti
- **MONNI** (Lastensuojelun monialainen kehittäminen Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja EP:llä 2020-2022)
- **YEE** (Yhdessä aikuisuuteen- elämässä eteenpäin) 2020-2023
- **Sote rakenneuudistuhanke (RAKU)** SORA & RAKE10/2020-11/2021 (hallinnoija EPSHP)
 - Sosiaalisen raportoinnin tietopohjan kehittäminen ja laajentaminen (raku –ja oskeyhteistyö Pikassos)
 - Sosiaalihuollon suoritekäsikirja (yleinen/ vammaispalvelut)
- **Tulevaisuuden sotekeskus (TSK)** kehittämistyö 2020-2021-2023? (hallinnoija SJK)
 - Sosiaalihuollon menetelmäpilotit ym.
- **Toimeksi** 1.10.2020–31.12.2022 (taustalla kansallinen työkyky ohjelma)

MUU MENETELMÄKEHITTÄMINEN: SUUNTIMA/
SOSIAALIHUOLLON PILOTIT -LLKY & JIK ->Huom. PAKU:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-595-1>

SONet BOTNIA

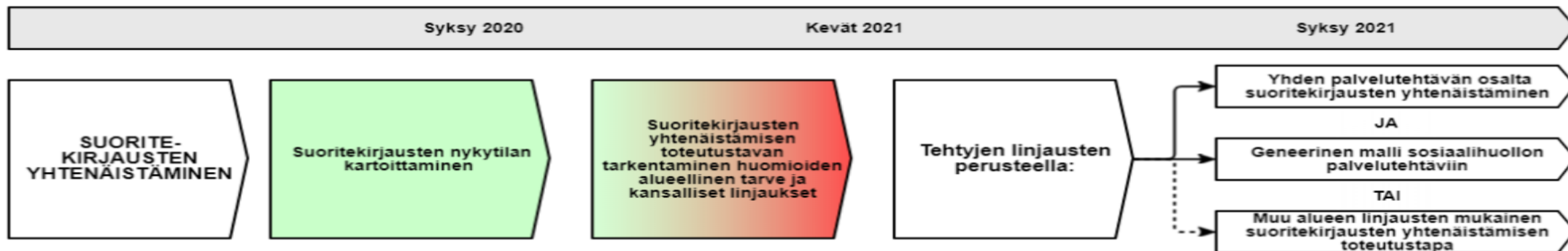
Työllisyyden kuntakokeilu
-Seinäjoki, Ilmajoki

EP:n sote rakenneuudistus -hanke 10/2020-11/2021:

Tavoitteena yhdenmukaistaa sosiaali- ja terveydenhuollon tietopohjaa palveluiden johtamisen ja ohjauksen tueksi

TIEDOLLA JOHTAMISEN HALLINTAMALLIN JA KÄYTTÖNOTON SUUNNITTELU

Tietotuotannon yhtenäistäminen 10/2020 - 11/2021

SOSIAALIHUOLLON KIRJAAMISEN KEHITTÄMINEN OSANA RAKENNEUUDISTUSHANKETTA

- Monialaisen kirjaamisen edistämisen tukeminen
- Sosiaalihuollon suoritteiden/suoritekirjausten yhtenäistäminen → tarkemman sisällön tuottaminen vammaispalvelujen osioon

RAPORTOINTIMALLIN LUOMINEN

- Sote-ammattilaisten asiakastyössä kertyvän kokemustiedon raportoinnin systematisointi ja yhtenäistäminen
- Tarkoituksena on tuottaa asiakastyön yhteydessä kertyvää tietoa palvelujen suunnitteluun ja päätöksentekoon

SONet BOTNIA

Rakenteellisen yhteiskehittäminen:
Satasote & PIKASSOS
(26.5.2021)

SOSIAALISEN RAPORTOINNIN SYSTEMATISOINTI JA YHTENÄISTÄMINEN

Lähtötilannekartoitus
Miten organisaatioissa kerätään, dokumentoidaan ja raportoidaan sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden asiakastyössä kertyvää kokemustietoa

SORA (sosiaalinen raportointi)-työnrkin perustaminen: tiedonkeruun testipilotoinnin suunnittelu ja toteutus
Yhteistyötahojen informointi

Laajennetun tiedonkeruun toteutus ja vastausten analysointi

Ohjeistus ja ehdotus sote-raportointimallin käyttöönotosta

Hyvinvointia kokemustiedosta

Sosiaalihuollon suoritteiden yhtenäistäminen

Sosiaalihuollon suoritteiden yhtenäistäminen

- Käsitteiden ja suoritteiden yhtenäinen määrittely
 - palvelee myös uusien työntekijöiden perehdyttämisessä
 - Ohjaava dokumentti
 - Yhtenäistää suoritteiden kirjaamistapoja sekä ohjaa toimintaa
 - Toimii välineenä työn yhtenäistämässä. Palvelee myös johdon tarpeita, jos tilastointi em. kautta yhtenäistyy
 - Kuntien/ kuntayhtymien sosiaalityön ammattilaisten ja johdon toiminnan suunnitteluun ja raportointiin liittyviä tiedontarpeita
 - parhaimmillaan kuvaa ne palvelut ja tuotteet, jota joita alueella tuotetaan ja joista päätetään ja laajemminkin prosessit
 - Tiedolla johtamisen perusta ja tuki
 - Yhtenäinen merkintätapa → luotettava raportointi
 - tulisi tukea ammattilaisen työtä siten, että kirjaukset ovat helposti ja yhdenmukaisesti tehtävissä järjestelmiin ja sitä kautta hyödynnettävissä tiedolla johtamisen tarkoituksiin
 - Pelkällä talousfunktio ei yksin riitä-talouden ja toiminnan välinen yhteys on tärkeää, mutta ylipäätään työn näkyväksi tekeminen
 - Järkevä ja tehokas työajan käyttö
 - Suoritteet laittavat miettimään mistä työ koostuu, mistä kalenteri täyttyy ja kenen tarpeesta työ tehdään
 - Sosiaalihuollon asiakkaiden tilanteet kompleksisia, yhdistelmiä monista palveluista, ongelman diagnosoiminen pitkällinen prosessi, että löydetään oikeat palvelut
 - Ei saa luoda liian ahtaita sabluunoita, jotka eivät joustu asiakkaan mukaan
 - Työn kehittyminen / kehittäminen ei saa olla kiinni suoritteista, joustavuutta tarvitaan
- > Meneillään tavoitteiden, funktion ja toteutustavan tarkentava suunnittelu

Sote-asiakastyössä kertyvän ammattilaisten kokemustiedon raportointi

Keskeistä lainsäädäntöä sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301 2 luku. **Hyvinvoinnin edistäminen**

Rakenteellinen sosiaalityö 7§

- Rakenteellisella sosiaalityöllä on **huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välittymisestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä** hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluu:

- 1) sosiaalihuollon asiakastyöhön perustuvan **tiedon tuottaminen** asiakkaiden tarpeista ja niiden yhteiskunnallisista yhteyksistä sekä tarpeisiin vastaavien sosiaalipalvelujen ja muun sosiaalihuollon vaikutuksista;
- 2) tavoitteelliset **toimet ja toimenpide-ehdotukset** sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä kunnan asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi;
- 3) sosiaalihuollon **asiantuntemuksen tuominen osaksi kunnan muiden toimialojen suunnittelua** sekä yhteistyö **yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa** paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen

Terveydenhuoltolaki 1326/2010 2 luku: **Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen**

11 § Terveys- ja hyvinvointivaikutusten huomioon ottaminen

- Kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava **huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.**

12 §: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kunnassa

- **Kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin.** Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on **raportoitava** valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus.
- Kunnan on strategisessa suunnittelussaan **asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat** terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen **tavoitteet**, määriteltävä niitä **tukevat toimenpiteet** ja käytettävä näiden perustana kuntakohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoittimia.

Sote-uudistus

Etelä-Pohjanmaa

SOSIAALISESTA RAPORTOINNISTA MONIKANAVAISESTI TUOTETUN TIEDON RAPORTOINTIIN

Sosiaalinen raportointi

- keskeinen rakenteellisen sosiaalityön menetelmä, jonka tarkoituksena on tuottaa asiakastyössä kertyvää tietoa palvelujen suunnitteluun ja päätöksentekoon
- kyse asiakastyössä kertyvän ”hiljaisen” kokemustiedon dokumentoinnista, raportoinnista ja näkyväksi tekemisestä
- täydentää osaltaan indikaattori –ja tilastotietoa osana tiedolla johtamista
- asiakastyössä kertyvän ammattilaisten kokemustiedon tuottaminen on kaikkien työntekijöiden vastuulla

Uudenlaisena tavoitteena EP:n SOTE-rakennemuutostuotteen kehittäminen:

- Moniäänisen, monikanavaisesti tuotetun asiakastyössä kertyvän ammattilaisten kokemustiedon raportoinnin systematisointi ja yhtenäistäminen Etelä-Pohjanmaalla pilotoiden
- sähköisen raportointipohjan, työkalun sekä toimintamallin suunnittelu kokemustiedon tallentamiseksi ja hyödyntämiseksi osana palvelujen suunnittelua ja päätöksentekoa (taustalla PRO SOS –hankkeen aiempi kehittämistyö sekä Varsinais-Suomen jatkopilotoinnit)
- nopea ja helppo raportointityökalu tekee heikot signaalit näkyväksi ennen niiden kehittymistä haitallisiksi ilmiöiksi ja toisaalta vahvistaa positiivisia signaaleja palvelujen suunnittelemiseksi ja kehittämiseksi
- tuotamme sähköisen **sekä sosiaalityöhön että terveydenhuoltoon soveltuvan ammattilaisten raportointipohjan, jatkossa myös si-so-te laajemmin**

Jatkossa:

- sosiaalityö vastaa edelleen tiedon seulonnasta ja ilmiöiden keruusta niiltä osin, mihin sosiaalityön keinoin on mahdollista vaikuttaa → muut asiat viedään eteenpäin tarvittaville tahoille ->kehittämistoimijat vastaavat tiedon keruusta ja analysoinnista laadittavan toimintamallin mukaisesti
- **toteutetaan ja huomioidaan jatkossa yhteistyö ja -kehittäminen myös julkisen ja 3. sektorin välillä – tiedonkeruun laajentamisen tuloksena mm. yhä yhtenäisemmät palveluketjut**

EP:n pilotointi:

- tiedonkeruun testipilotit varmistuneet (Seinäjäki ja Isokyrö; sosiaalihuolto ja perusterveydenhuolto tietyin osin)
- jatketaan yhteistä suunnittelua alueellisessa SORA –työryhmässä, mutta myös vertaiskehittämistä Satasoten rakennemuutoksen kanssa

Tulossa myös Tietämisestä toiminnaksi –hyvinvointia ammattilaisten kokemustiedosta –webinaari 26.5.2021 (Teams), Sosiaalialan osaamiskeskukset Pikassos ja SONet BOTNIA järjestävät webinaarin yhteistyössä rakennemuutostuotteen kehittäminen- ja tulevaisuuden sotekeskus -hankkeiden kanssa

1. Aiemmat kokemukset ammattilaisten kokemustiedon raportoinnista, tilanteista ja käytännöistä

• Tilannekuva 3/2021 ammattilaisen kokemustiedon raportoinnista

Ei ole olemassa systemaattisesti käytössä olevaa kokemustiedon raportointityökalua tai -menetelmää

Kokemuksia muun tyyppisistä kokemustiedonkeruista:

- Kehittämishankkeet (jää helposti yleiselle tasolla ja omaan käyttöön) -> kokemustieto ei välity
- Tutkimusten yhteydessä saatetaan kerätä
- Tilastoraportoinnit (esim. sosiaali- ja kriisipäivystyksen asiakastapausten raportointi kunnille 3 kk:n välein)
- Sosiaaliasiamiestoiminnan raportit kunnille
- Hyvinvointikertomus (suppeat merkinnät 2-3-riviä...)

- EP:n säännölliset yhteistyökäytänteet
- Yhteiset keskustelufoorumit (ei systemaattista dokumentointia ja tiedon hyödyntämistä)

- Työryhmät (mm. LAPE, Vammaissosiaalityön klubi, muut säännölliset verkostot, TYP –työryhmät)
 - Hankkeiden kehittämistyö ja kokeilut?
- Yhteiset koulutuspäivät, tapaamiset ja työpaikkakokoukset (mm. terveysosiaalityössä sekä kuntien ja terveydenhuollon sosiaalityöntekijöiden verkostotapaamiset)
- Järjestötoiminnan Tilannekuva 2000 –selvitys ja kyselyt sekä kumppanuuspöydät

2. Sote-ammattilaisten kokemustiedon dokumentoinnin merkitys ja mahdollisuudet tiedontuotannon monipuolistamisessa

• Tarpeet, kehittämissuhteet ja mahdollisuudet

Alueella: "pop up" ja "bottom up" tyyppisen tiedontuotannon kehittäminen ja käyttöönotto

->arjen kokemustietoa päättäjille saakka!

Valtakunnallisesti:

-saatava kuntoon yhtenäinen tiedontuotanto ja hyödyntäminen (vaikuttavuustieto ja tutkimustieto) & -kokemustiedon rooli tässä!

-Laadullisen tiedonkeruun systemaattisuus!

Mahdollistaa ilmiötiedon näkyväksi tekemisen ja signaaleihin (+/-) reagoinnin aiemmin

Tekee palveluaukot ja katvepaikat näkyväksi (mm. resurssitarve)

Moniasiakkuudet: raportoinnin merkitys yhdyspintatyöskentelylle ja palvelupolkujen kehittämiselle

Vahvistaa palvelujen käyttäjien/ asiakkaiden ja perheiden ääntä (osallisuus)

Tuo tilaa ilmiöille ja asioille, jotka eivät välttämättä ole myönteisesti mukana julkisessa keskustelussa

Pelkät tilastot ja numerot eivät riitä...

HAVAINTOJEN
JATKOVALMISTELU
KONKREETTI-
SIKSI
TOIMENPIDE-
EHDOTUKSEKSI

...rinnalle tarvitaan laadullista kokemustietoa

**AMMATTILAISTEN
KOKEMUSTIEDON
RAPORTOINNIN
SYSTEMATISOINTI:**

- Rohkaisee tekemään rakenteellista työtä
- Lisää yhteistä ymmärrystä
- Madaltaa raportoinnin kynnystä
- Merkitys palvelujen ja palvelupolkujen kehittämiselle

TOTEUTUSTAPOINA:

- Selkeys, helppokäyttöisyys
- Vastaaminen yksin tai tiiminä?

Sosiaalinen raportointi (SORA)- tietämisestä toiminnaksi: ajatuksia ammatillisen kokemustiedonkeruun merkityksestä hyvinvoinnin kohentajana

- *Toistuvatko tai vaivaavatko tietyt asiat tai ongelmat, herättävätkö jotkut asiat huolta - toivotko niihin muutoksia ja onko sinulle jopa ratkaisuehdotuksia?*
- *Oletko havainnut myönteisiä ilmiöitä ja kehityskulkuja, joita voisi vahvistaa?*
- *Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset kuulevat asiakkailta monenlaisia elämäntarinoita ja heidän elämänsä eri tavoin vaikuttavista ilmiöistä. Osa tästä kuullusta kirjataan asiakastietojärjestelmään, josta se voidaan koota tilastoiksi.*
- *Osa asiakkaan kertomuksesta jää kirjaamatta, ellei sillä ole suoraan merkitystä palvelun, hoidon, tuen tai etuuden myöntämiseksi. Nämä tarinat ja ilmiöt jäävät ammattilaisen muistiin ja toki rakentavat edelleen hänen yksilöllistä asiantuntijuuttaan.*
- *Yhteisöihin ja yhteiskuntaan liittyvät positiiviset ja negatiiviset ilmiöt ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, ennalta ehkäisyyn ja rakenteellisen sosiaalityön materiaalia. Tämän tiedon dokumentoinnin hyödyntäminen on tärkeää*
- *On tärkeää yhdessä etsiä ja kehittää työkaluja ja tiedonkulun prosessia, jotta arvokas tieto kulkee ammattilaisilta palvelujen suunnitteluun ja myös yhdyskuntasuunnitteluun ja päätöksentekoon.*
- *Ammatillisen kokemustiedon pohjalta voi löytyä uusia innovatiivisia keinoja parantaa hyvinvointia eri elämän osa-alueilla kuntalaisten elinympäristöissä.*
- *Kysymys on sosiaali- ja terveydenhuollossa tehtävän työn vaikuttavuudesta, hyvinvoinnin lisäämisestä, työn merkityksellisyydestä. Sen lisäksi että kahvipöydissä ja tiimipalaverissa asialistan ulkopuolella jutustellaan kuullusta ja koetusta, otetaan kokemustieto arvokkaana tiedon lajina viralliseen keskusteluun. (Heli Toroska, blogi 2021)*

Tiedontuotannon yhtenäistämisen merkityksestä tulevaisuuden sosiaalityölle

Sosiaalihuollon suoritteiden yhtenäistäminen

- edistää käsitteiden yhtenäistä määrittelyä, palvelee myös uusien työntekijöiden perehdyttämisessä ja työn yhtenäistämässä
- tukee ammattilaisen työtä siten, että kirjaukset ovat helposti ja yhdenmukaisesti tehtävissä järjestelmiin ja sitä kautta hyödynnettävissä myös tiedolla johtamisen tarkoituksiin
- parhaimmillaan kuvaa ne palvelut ja tuotteet, jota joita alueella tuotetaan ja joista päätetään sekä laajemminkin prosessit ja aluelähtoisemmät määrittelyt
- tekee näkyväksi talouden ja toiminnan välisen yhteyden, mutta myös sen mistä sosiaalihuollon työ koostuu ja kenen tarpeista sitä tehdään

Sosiaalinen raportointi (SORA) tiedontuotannon menetelmänä tulee

- tuottamaan työssä havaituista ilmiöistä tietoa / toimenpide-ehdotuksia
- edistämään asiakkaiden osallisuutta
- luo kattavia ja ajankohtaisia tilannekatsauksia siitä, mitä kuntalaisten elämään kuuluu, ja onko juuri nyt nousemassa ilmiöitä, joihin olisi hyvä pikimmiten sosiaalityön ja monialaisen työskentelyn välineillä puuttua
- tuottaa ennakoivaa tietoa hyvinvointikertomukseen erityisesti heikoimmassa asemassa olevista kuntalaisista
- Mutta: yhteisesti sovitut jäsentämisen tavat ja tiedon tulkinnan ja jäsentämisen polut ovat edellytys sille, että rakenteellinen sosiaalityö voidaan liittää osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon tiedon tuottamisen tietojärjestelmiä ja tietorakenteita

”Suoritteita yhtenäistämällä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen yhdenmukaisempaan alueelliseen toteuttamiseen ja SORA:lla kohti herkempiä tuntosarvia ja nopeampaa reagointia!”